

Osmero šetrnějších Vánoc

Letošní svátky budou pravděpodobně poznamenány doznívající "druhou vlnou koronavirové pandemie". I když si nemyslím, že by se kdokoli z vlády odvážil narušit nedotknutelnost hlavního konzumního údobí roku, přece jen se nabízí po útlumu takřka veškerého společenského dění sáhnout po umírněnější formě oslav svátků vánočních a konce roku. Jen doufám, že si materiálnější část naší společnosti nebude částečnou podzimní uzávěru kompenzovat ještě bombastičtějším utrácením než loni. Pokusil jsem se do následujícího přehledu shrnout některé oblasti, díky kterým můžeme prožít Vánoce ohleduplněji k planetě i ke svému okolí. Nebo které se mohou stát alespoň námětem k zamyšlení. Zbytečné řeči stranou, jdeme na to.

Zábavní pyrotechnika

Nepředpokládám, že by se ekologicky uvědomilejší část populace věnovala této předpotopní a bezohledné zábavě. Vždy však můžeme naše postoje nejen předávat dál, ale také je prohlubovat. Podrobné pojednání k tomuto tématu visí na stránkách Společnosti pro zvířata [zde](#). Zábavní pyrotechnikou se nemyslí jenom dělobuchy a světlice odpalované na Mikuláše, Štědrý den a Silvestr, ale také novoroční ohňostroje a účast na nich. Část lidí bere tuto jednorázovou záležitost jako přijatelnou výjimku, já jsem toho názoru, že je možná ze všech nejhorší. Jednak kvůli koncentrovanému chemickému znečištění, ale hlavně kvůli dalšímu teroru zvířat vystresovaných po silvestrovské noci. Pokud tuto myšlenku sdílíte, není vhodnější příležitost přitlačit na zastupitelstva měst a obcí než nyní - za doby, kdy budou tyto akce zrušeny z důvodu omezeného shromažďování. V tomto směru nahrává i vzrůstající trend různých světelných show nebo videomappingových akcí.

Vánoční stromek

Opravdový evergreen předvánočních ekologických debat. Nejodvážnější variantou jsou Vánoce zcela bez stromku nebo s tzv. imaginárním stromkem (např. [zde](#) nebo zadejte do vyhledávače "alternativní vánoční stromek"). Všechna ostatní řešení mají svá ekologická pro a proti. Často užívaná alternativa v podobě umělého stromku sice vydrží dlouhá léta, ale ekologická stopa takového zboží je obrovská. Většinou se jedná o asijský

výrobek z PVC. Kvůli nejčastěji pořizovanému řezanému stromku zase vznikají monokulturní plantáže a po Vánocích velké množství biologického odpadu, které nemusí být efektivně využito. Problémem je také dovoz ze vzdálených evropských destinací. Šetrnější variantou je stromek s [FSC certifikátem](#), v posledních letech jsou módní také stromky v květináčích nebo půjčované (více viz [zde](#)). Můžete se pokusit oslovit lesníka ve svém okolí - ideální alternativou je stromek z prořezávek. Pro jedno z provedení improvizovaného stromku pořídíte v lese legální cestou pořezané chvoji ([zde](#)).

Ozdoby a dekorace

V podobné rovině jako u předešlé kapitoly můžeme uvažovat o zdobení stromku a celé domácnosti. Zčásti se tak navrátíte k pravé podstatě Vánoc prostě umělohmotných ozdob a blikajících světýlek. Inspiraci najdete např. [zde](#) nebo [zde](#).

Vánoční kapr

Pro mnohé jistě kontroverzní téma. Někdo si Vánoce bez kapra neumí představit, pro jiné naopak znamená prudký rozkol s prezentovaným posláním Vánoc, jakožto svátků míru a lásky. Absurdní je v tomto ohledu i způsob pouličního prodeje dokreslující kolorit předvánočního období. V poslední době se přidává i hledisko ekologické - jedná se o produkt, jehož koupí podporujeme nešetrnou intenzivní a k eutrofizaci vod vedoucí podobu rybníkářství. Krom toho převážná většina tradičních svátečních jídel měla od masa hodně daleko. Pár tipů na vánoční rostlinné pokrmy najdete třeba [tady](#). Komplikací není ani vánoční cukroví v podobném duchu (viz [zde](#)).

Setkávání

Dost možná navzdory vládním doporučením volám po využití volného vánočního času k obnově zdevastovaného komunitního života - samozřejmě s dodržением zásad zdravého rozumu. Již dlouho se domnívám, že některá celostátní opatření mohou mít negativnější dopady než virus samotný. V první řadě nemožnost nebo nevhodnost návštěv našich blízkých, ale také útlum veškerých i několikačlenných aktivit. Nemám teď na mysli cestování po celé republice, ale znovuobnovení kontaktů v našem okolí.

Návrat k původní myšlence Vánoc

Výrazně souvisí s předchozím bodem. Mnohokrát zneužitá, převrácená a vykuchaná oslava "astronomického konce a začátku roku" (slunovratu) - v poslední éře pak materiálním pojetím světa a závody v hromadění hmotných statků a plýtvání. Pravá podstata předvánočního a vánočního pozastavení by však měla směřovat ke splynutí s přirozeným koloběhem přírody (s jeho nejtemnější a

nejrozjímavější fází). Ať už budeme inspiraci hledat v samotném pobytu v krajině nebo třeba i v pohanských tradicích, zásadním spojovatelem by měl být respekt k přírodě a poznání toho, že stále ještě nás má ve své moci.

Obdarovávání

Záměrně nepíši "dárky", protože pod těmi si představíme do vánočního papíru zabalenou krabici s finančně nákladným předmětem uvnitř. Ale tradice vánočních darů lze pojmout mnoha méně nebo zcela bezmateriálními formami. Kromě oblíbených zážitkových dárků, předplatného časopisů či vstupenek na kulturní akce jsou ještě další možnosti. Letos se přímo roztrhl Santův pytel s nabídkou

nejrůznějších certifikátů, benefičních nákupů, poukázek atp. Pokusil jsem se v této změti zorientovat a vybrat pro vás některé možnosti s jasně přidanou hodnotou směrem do environmentální oblasti. Spojíte tak dvě věci v jedné - originálním způsobem obdarujete své blízké a zároveň pomůžete dobré věci.

- **certifikáty na výkup cenných území** - [lesy na Slovensku](#), [deštné pralesy na Sumatře aj.](#), [deštný prales v ekvádorské Amazonii](#), [cenná území v ČR](#), [les Ščůrnica](#)

- **benefiční e-shopy** - [Harcovka](#), [Svoboda zvířat](#), [Česká společnost ornitologická](#), [azylová farma Jarikhanda](#), [Šelmy.cz](#), [Arnika](#), [Dárky přírodě](#)

- **ostatní benefice** - [Pomáhám přírodě](#), [Na ovoce](#)

- **alternativní dárky** - [Permasemínka](#), [Karty osobního a environmentálního rozvoje](#)

Rozcestník dalších podobných projektů najdete [zde](#).

Balení a odpady

Nejde jen o svědomité třídění odpadů po štedrovečerním veselí, ale zejména samotné předcházení jejich vzniku. Ať už některou z nemateriálních alternativ uvedených v předchozí kapitole nebo šetrnější formou balení klasických dáreků (viz např. [zde](#)). S prázdnými krabicemi pomůže nově vzniknuvší seznam míst, kde využijí použité obaly a výplně ([zde](#)).

Podobnou rešerši některých výše rozebraných oblastí provedla i organizace ČSOP JARO Jaroměř. Projít ji můžete [zde](#). Mnoho nápadů najdete také [tady](#).

Šťastné, veselé a udržitelné. *-jj-*